



МОЗИЙ ДАРСХОНАСИ

Бошланиш биринчи саҳифада.

Мамлакатимизнинг турли жойларидан топишган қадимий ҳунармандчилик буюмлари, тамгалар, муҳрлар, туғлар, шунингдек, бронза, мис ва темирдан ясалган буюмлар ана шу даврлар тараққиёти ҳақида хабар беради.

Ҳозирги ишлари билан боғлиқ асарларда ҳоразмийлар, сўғлар бундан тўрт-беш минг йиллар илгари каналлар қазиб, тўғонлар қуриб сўғорма деҳқончилик билан шуғулланганлари ҳақида қизиқарли маълумотлар келтирилган.

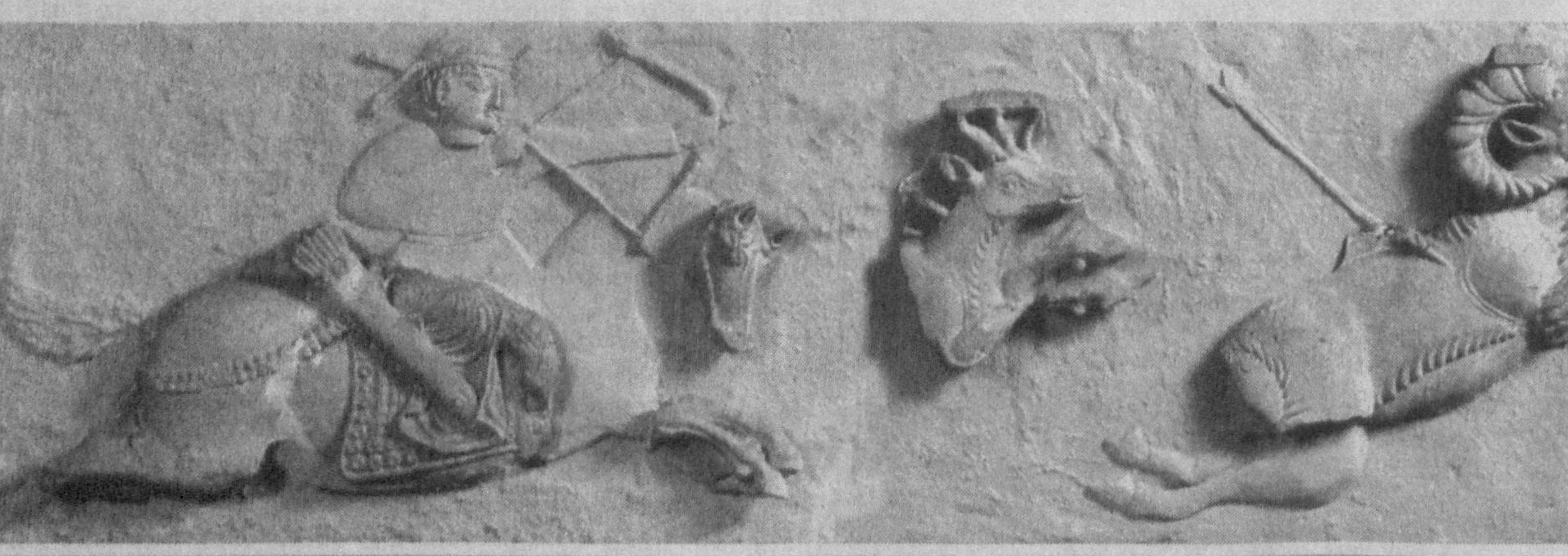
Музейимизнинг ноёб осори-атикаларидан яна бири икки бошли илон тасвири туширилган айлана шаклидаги катта тумордир. Тоддан ясалган ва унга зурад, ақиқ, феруза каби қimmatбахо маъданлардан зеб бериб ишланган бу тумор Фарғона водийсидан топишган.



Қуйқирилган қалъа расадқона ҳам бўлган.

Музейимиз кўргазмалари орасида "Амударё хазинаси" номи билан жамланган нусха-намуналар кўйилган. Уларни томоша қиларканмиз, биз бу безакларнинг нимадан ясалганига эмас, қандай ясалганига, мураккаб техникасига мафтун бўламиз.

Учун қанчалик билим тажриба талаб қилиниши ўз-ўзидан маълум. Музейда бундай буюм ва ашёлар ниҳоятда кўп ва мулоҳот эрамизнинг то булар ота-боболаримизнинг тарихидан хикоя қиладики, халқимиз тарихининг барча қатламларида бунёдкорлик яратувчиларнинг турганлигини кўрсатади.



МАНГУ ЎЧМАС ЧИРОҚ

Бошланиш биринчи саҳифада.

Алишер Навоий ҳазратлари айтганидек, дунёдаги энг бебаҳо неъмат — умрни беҳуда сарф этмаслик учун ҳаётимизни яхши амалларимиз билан безайлик.

Уларда Иккинчи жаҳон урушидан қайтаган 450 мингга яқин юртдошларимизнинг номлари зарҳал харфлар билан битилган хотира китоблари жойлашган.

«Мотамсаро она» хайкали монументал санъатнинг юксак намунаси. Онанинг ўқини қиёфасидаги дард ва меҳр киши қалбини ларзага солади.

Музейдаги нодир буюмлари орасида яна бири эрамиздан аввалги биринчи минг йилликда пўлатдан ясалган катта қозони ва лашкарбошининг дубулгаси ҳам диққатни тортади.

«Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо мамлакатлар давлат раҳбарларининг 1941-1945 йиллардаги Улуғ Ватан урушида қозонилган Ғалабанинг 65 йиллиги муносабати билан Ҳамдўстликка аъзо давлатлар халқлари ва жаҳон жамоатчилигиغا Мурожаати» да шундай сўзлар бор: «Биз ўз жонини қурбон қилиб, Ватанимизни, демократия ва озолигимизни ҳимоя қилганлар олдида ҳаммиш қардоримиз».

Пойтахтимиз Тошкентнинг кун сайин гўзал ва янада обод мегалополисга айланиб бораётгани фақат юртимиз меҳмонларини эмас, энг аввало, юртдошларимиз, шаҳрилик аҳолисини ниҳоятда мамнун этмоқда.

Лектин эрталабдан укам тенги боланд дақиқ эшитдим. Бу эса руҳиятга таъсир қилди. Ҳўш, бошқалар-чи? Тўғри, қимлир нозори қараш қилди, қимлир мингларди, лекин болакайи дашном берадиган топилмади.

«Мотамсаро она» хайкали монументал санъатнинг юксак намунаси. Онанинг ўқини қиёфасидаги дард ва меҳр киши қалбини ларзага солади.

«Мотамсаро она» хайкали монументал санъатнинг юксак намунаси. Онанинг ўқини қиёфасидаги дард ва меҳр киши қалбини ларзага солади.

«Мотамсаро она» хайкали монументал санъатнинг юксак намунаси. Онанинг ўқини қиёфасидаги дард ва меҳр киши қалбини ларзага солади.

Тасаввур қилинг, эрта тонгда ишга шояшляясиёз, бекатта келиб тўхтаган автобуста ун сония кечкидингиз. Кейингиси ҳам яна беш-олти дақиқадан сўнг етиб келади, бироқ шунисига илсинангиз зўр буларди-да.

«Мотамсаро она» хайкали монументал санъатнинг юксак намунаси. Онанинг ўқини қиёфасидаги дард ва меҳр киши қалбини ларзага солади.

«Мотамсаро она» хайкали монументал санъатнинг юксак намунаси. Онанинг ўқини қиёфасидаги дард ва меҳр киши қалбини ларзага солади.

«Мотамсаро она» хайкали монументал санъатнинг юксак намунаси. Онанинг ўқини қиёфасидаги дард ва меҳр киши қалбини ларзага солади.

«Мотамсаро она» хайкали монументал санъатнинг юксак намунаси. Онанинг ўқини қиёфасидаги дард ва меҳр киши қалбини ларзага солади.

МОМОЛАРИМ АЙТГАН ЎЛАНЛАР

Халқ оғзаки ижодида сўз сеҳрининг жозибadorлигини бетакрор тарзда намойиш этган жанри алоҳида ўрин тутади. Улан кўшиқлари турмуш тарзи асосан чорва ва деҳқончиликдан иборат бўлган қавмлар орасида кенг тарқалган.

Шу билан бир қаторда, ўлан жанрига мансуб жозибador халқ кўшиқлари «Йилбоши сайли», «Қизил гул сайли», «Лола сайли», «Наврўзгули сайли», «Гули сурух сайли» каби аънанавий халқ сайларида, турли гап-гаштакларда ҳам моҳир ўланчилар томонидан ижро қилинган.

Охиригаман бўлгани мундан маълум, Йилгит турби ўланини кўз бошлайд.

Ўланчилар орасида мавжуд аънанавий чорва, айтишув чоғида бир марта айтилган тўртликни қайтариш, кўшиқ ижросида бировнинг шаънига тегадиган, ҳақоратомуз сўз ва ибораларни қўйиш, кўшиқнинг аънанавий бадий шаклини бузиб айтиш мумкин бўлмаган.

Қатор-қатор ҳаводан гоз ўтади, Сен бир ўлан айтгунча ёз ўтади, Қумурсқад белинида қимчи олсам, Ака «вой-вой белим» деб ноз этади, — деб ҳазиллашиб қўйган.

Айрим жойларда ўланнинг ҳар бир мисрасидан кейин «ёр-ёр» радифи қўшиб ижро этилиши ҳолати ҳам мавжуд. Бинобарин, одатда чолғу жўрлиғисиз айтиладиган ўланлар «ёр-ёр» қўшиб ижро этилганда, унга дўмбюра ёки чилдирма чалиб жўр бўлиб туришган.

Ўзбек халқ ўланларини тўплашга катта ҳисса қўшган ҳос-солима Музаёна Алашова Тошкент вилоятининг Оҳангарон туманида яшовчи Холжуман Умар ўғли, Қорабоғ қишлоғида истиқорат қилувчи Булма Абдуева, оҳангаронлик Қўлдощ Қурбондан тўй-ҳашамларда, наврўз-йилбоши сайларида ижро этилган ўланларни ёзиб олган. Ангрэн шаҳри ақинидаги Ертош қишлоғида яшоб ўтган машҳур ўланчи Имомназар бобо айтган асарлар ёзиб олингани ўлан жанрининг тарихий тараққиётини ўрганишда муҳим илмий қимматга эга.

Йилгит: Бисмиллосин деганда бисмиллосин, Бисмиллосин ўланди ким тилгисин, Беш-олти оғуз ўланди босиб айтсам, Қобирас қўзларинг шикдласин.

Қиз: Қошиғимнан қўзингнинг қаросидан, Узук солган қўзингнинг орасидан, Талаб бўлиб қонинга келиб элик, Айтаётган ўланинг сарасидан.

Йилгит: Қонинг қора қўрнар қараганда, Сочинг майда қўрнар тараганда, Оқин сувинг бўйда кир юмбасан, Не деб жавоб берсан сўраганга.







